

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

KLASA 12 (6)

INDUSTRISKE SVOJINE

IZDAN 1. MARTA 1929.

PATENTNI SPIS BR. 5597.

Edgar William Brandt, industrijalac Paris.

Poboljšanja kod topova, koji prate pešadiju.

Prijava od 28. maja 1927.

Važi od 1. januara 1928.

Traženo pravo prvenstva od 15. februara 1927. (Francuska).

Ratne potrebe učinile su, da je ponikao jedan niz artillerijskih oruđja od kojih izvestan deo najpre upotrebljen u rovovskom ratu, a sad treba da prati i ide uz pešadiju pri njenim operacijama u pokretnom ratu.

Ova oruđa, većim delom, pokazala su se kao teška, glomazna, duga i teška za transport i postavljanje u borbu. Veći deo bio je bez preciznih instrumenata za merenje i nišanjenje, koji, manje korisni za rovovski rat postadoše neophodni u pokretnom ratu.

Razna poboljšanja — predmet ovog pronalaska, odlikuju se naročito time, što imaju sledeće odlike — pojedinačno ili u grupi:

1. Neposredno baterisko postavljanje oruđja na svakom terenu, čak neravnom, u razrušenom položaju, u rupu načinjenu granatom, iza zida, u rovu, u potku i t. d. može se izvesti pomoću postolne ploče, relativno luke, koja se ne deformiše, a koju treba samo postaviti na zemlju bez ikakvih predhodnih radova, da bi se tu učvrstila vrlo jako odmah posle prvih metaka, i najzad time je omogućena paljba u svima pravcima.

2. Donji deo topovske cevi postavlja se u naročita ležišta ili izdubljene suporta predvidjeno u ploči i tu se momentano i automatski utvrđuje. Prosto ugaono pomjeranje cevi, izvezvanom u željenom trenutku, dopušta u izvesnim prilikama da se oslobodi donji deo od postolne ploče bez

ikakvog truda. Cev, u čvrstoj vezi sa postolnom pločom, malo se trza usled naročite konstrukcije pomenute postoljne ploče. Donji deo nikad ne izlazi iz otvora za vreme paljbe. Izdubljeni suporti su rasporedjeni tako, da je paljba mogućna pod ma kojim uglom, ma kakav bio položaj nagiba postoljne ploče u odnosu na cev i na zemlju.

3. Neposredno postavljanje u bateriju na svime torenima tako isto je mogućno zbog naročitog rasporeda lafeta, pri čem ovaj raspored dopušta ovom lafetu, da se odmah prilagodi terenskom sastavu pa ma kakav bio nagib terena ili njegova neravnost, pri čem je s jedne strane obezbedjena potpuna stabilitet oruđa a s druge, u svakom slučaju horizontalnost uredjaja za košenje i pravo nišanjenje. Ova poslednja dobra strana, uvek vrlo važna, glavna je za preciznost gadjanja po krivoj sa ovom vrstom oruđja.

4. Aparat za nišanjenje velike tačnosti može se upotrebiti blagodareći kombinovanoj primeni postoljne ploče sa automatskim zabravljuvanjem sa uredjajem za "isključivanje inercijom", t. j. uređajem, koji omogućuje zakasniti povlačenje lafeta od strane cevi, i koje čini nezavisnim lafet u trenutku polaska zrna, tako da lafet ostaje nekretan za vreme paljbe.

Poboljšanja, predmet ovog pronalaska, naročito dopuštaju izvodjenje jednog vrlo lakog oruđja, koje može terati daleko močno zrno pod uslovima nove precizije,

pri čem koristi sve dobre strane poljske artilerijske kao i teške, odnosno nišanjenja i orientisanja.

Druge odlike predmet pronalaska biće opisane u toku opisa. Opis koji se odnosi na priloženi nacrt dat je samo kao primer.

Sl. 1 pokazuje, u vertikalnom izgledu, postoljnu ploču (postolje) po pronalasku.

Sl. 2 pokazuje postoljnu ploču u horizontalnom izgledu,

Sl. 3 je izgled sa strane.

Sl. 4 pokazuje, u drugoj razmeri u prečnom preseku, uredaj za utvrđivanje donjeg dela cevi na postolju.

Sl. 5 je izgled sličan gornjem, i pokazuje uredaj u trenutku ulaza ili izlaza donjeg dela cevi.

Sl. 6 je celokupan izgled u drugoj razmeri i, pokazuje pribor u trenutku spremanja za dejstvo.

Sl. 7 je sličan izgled, posle odlaska prvih zrna pri čem je postolje dobro uglavljeno u zemlju.

Sl. 8 je horizontalan izgled, koji šematički pokazuje način iskorišćenja postolja za paljbu u svima pravcima.

Sl. 9 i 10 pokazuju kao primer dva načina izvodjenja lafeta sa dva nogara po pronalasku,

Sl. 11 pokazuje lafet sa dva nogara običnog tipa.

Sl. 12 i 12a pokazuju jednonožni lafet po pronalasku; namenjen za postavljanje na platformi za automobilsku vuču.

Sl. 13 pokazuje kao primer izvodjenja uredaj za odvajanje inercijom, koji čini cev nezavisnu od lafeta.

Sl. 14 pokazuje jedno vertikalno izvodjenje uredjenja za odvajanje.

Postolje se može praviti od livenog čelika, od kovnog liva ili prvenstveno od izdubljenog lima ili kovanog gde se donji nosači i gornji suporli utvrđuju autogenim zavarivanjem, zakivanjem, električnim zavarivanjem ili svakim drugim srestvom.

Glavni zid 1 je podesno ispušten i savijen prema zadnjem delu, da bi se načinio kljun 2, čiji donji deo prvenstveno isečen kao 3, tako da olakšava zabijanje u zemlju.

R-cre (nosači) 4 vezani za glavni zid pojačavaju i dopunjaju dejstvo kljuna 2 i držeći postolje poprečno, omogućavaju bočnu paljbu čim se postolje utvrdi u zemlju.

Ovo se utvrđivanje dobija pomoću obo- 5 postolja, rebara 4 i kljuna 2, koji skupa čine čvrstu celinu, koja se zabija više ili manje u zemlju pod dejstvom trzaja.

Kljun 2 i vertikalni delovi 5 mogu se postaviti bilo na ivicu postolja bilo ispod

njenog donjeg dela na izvesnom udaljenju od ivica.

Na gornjem delu glavnog zida 1, ortogonalno prema kljunu, utvrđen je blok suporta 6 i držan ispuštenjima 7 koji na taj način ravnometerno dele sile trzaja.

Suporti se mogu graditi na taj način, što, lopta donjeg dela cevi može ulaziti u suport i spajati tamo samo putem koji je načinjen dovoljno kos. Lopta naravno, ne može izaći iz svog suporta sem putem po kosoj osi.

Utvrdjivanje donjeg dela cevi može se tako isto postići polusfernim suportima u postolju, pri čem se iznad postavljaju spiralne uzdužne opruge, poprečne ili kose, koje donji deo cevi mora razmaknuti da bi ušle u suporte.

Napon opruga je proračunat tako, da odboj cevi i donjeg dela cevi posle reakcije zemlje ne bude dovoljan da loptu izbací iz suporta.

Dejstvujuća sila na cev od strane posluge omogućava lak izlaz lopti i demonširanje orudja.

Sl. 4 pokazuje, kao primer jedan prečni presek ovog sistema zabravljinjanja, pri čem je donji deo utvrđen na dnu suporta 8 naponom dveju uzdužnih opruga 9, koji su podesno učvršćene na bloku 6.

Sl. 5 pokazuje položaj opruga 9 u trenutku prolaza donjeg dela cevi 10 pri ulazu ili izlazu iz suporta 8.

Uredaj se može menjati dodavanje zapača i bočnih brana, da bi se poboljšala adhezija opruga na lopti.

Lopta se može slobodno okretati u suportu sa izvesnom amplitudom kretanja, isto pak dopušta da se top upravlja u svaki željeni pravac.

Ovaj uredaj sa više suporta, postavljen ortogonalno prema kljunu, utvrđen na čvrstu celinu, snabdeven napravama, koje obezbedjuju čvrsto utvrđivanje u zemlji, omogućava paljbu u svima pravcima oko postolja.

Čim se orudje spremi za dejstvo na kakvom novom položaju, treba postaviti postolje na zemlju, kao što je pokazano u sl. 6 i uneli loptu u jedan od suporta.

Bio teren tvrd kao drum ili mekan kao orana zemlja posle prvih hitaca vertikalna reakcija strzaja nabija ceo ili samo deo kljuna 2 u zemlju, kao i rebara 4 i ivice 5, tako da se postolje utvrđuje u zemlju tako, da se može odmah nastaviti sa paljicom a da postolje ne klizi gubeći nišan. Nišan je na ovaj način obezbedjen za sve pravce oko postolja.

Na isti način može se poslužiti postoljem ako se dubi zemlja pre pripreme za paljbu.

Osim toga valja napomenuti, da su supori jedni nagnuti prema prednjem delu a drugi nazad, pri čem je srednjem šupljem suporu osa normalna na glavni zid, da su drugi pomoćni supori u datom slučaju nagnuti desno ili levo.

Ovaj raspored omogućava za svaki položaj baterije paljbu pod velikim uglovima kao i pod malim, oko postolja utvrđenog u zemlju posle prvog metka.

Sl. 8. pokazuje šematički upotrebu postolja za paljbe u svima pravcima.

Pri tehničkom izvodjenju, postolje može biti okruglo, ovalno, kvadratno ili poligonalno. Glavni zid (tabla) 1, gornja ispuštenja, rebra donja 4, kljun 2, blok 6 šupljih supora, mogu se liti u jednom komadu ili graditi iz delova posebno načinjenih, koji se nazad sklapaju pomoću raznih srestava, da bi se stvorila celina, koja budući korisna, odgovara izlaganju po sl. 1, 2 ili 3 i dalje, može imati razlike u obliku, materialu i načinu izvodjenja. Zabravljanje pomoću šupljih supora i lopti može se zameniti svakim drugim sličnim načinom: kardanskim uređenjem ili tome slično, koje dopušta obrtanje i ugaono pomeranje cevi u svim pravcima.

U ovim slučajevima, postolje se može načiniti — kao što je gore rečeno — sa ispuštenjima, kljunovima i rebrima, ako je isto namenjeno da se postavlja na zemlju za pucanje bez prethodne obrade zemljišta.

Za postavljanje orudja na platformu sa automobilskom vućom ili tome slično, postolje se menja na taj način, što se izostavljaju kljunovi, ivice i rebra, da bi se isto utvrdilo u jednoj podesnoj tački nosača šasije, da bi se, tako isto, omogućilo pucanje u svima pravcima.

Predmet pronalaska je, tako isto nosač, koji se može prilagodjavati konfiguraciji različitih terena i koji može biti bilo dvonožan, postavljen na zemlju ili na lafet utvrđen na točkovima, bilo jednonožan ili dvonožan postavljen na platformu ili osovinu i t. d.

Cilj je pronalasku da na ovim raznim nosačima pomeranjem ili deformacijom jednog ili više komada specijalno predviđenih izaziva ugaono pomeranje jednog oscilatornog uredjaja ili „kolevke“, koja nosi uredjaj za pravo nišanje i košenje po dočićnom lafetu, tako da se lako zauzme horizontalan položaj, ako treba, za taj deo lafeta.

Sl. 9. i 10 pokazuje kao primer dvonožni lafet po pronalasku.

Noge 21 i 22 su pokretne oko jednog ili više zglobova 23 te se mogu razmicali

više ili manje jedna od druge, a hod im je ograničen jednim lancem, štapom ili tome slično 24, da bi mogle zauzeti položaj iz sl. 9 i 10.

Uredjaj A, koji omogućava nišanje u jednom pravcu i paljbu košenja na dočićnom lafetu, može oscilirati oko jednog ili dva zglobova 23, pri čem noge 21 i 22 zauzimaju podesan položaj radi obezbeđenja ravnoteže celine, dok je treća oslona tačka oruđa prestavljena loptom (zadnjim delom cevi), koja leži u jedan šuplji supor postolja, koja leži na zemlji, ili je prema potrebi ukopano (sl. 6 i 7).

Pošto je lafet u ravnoteži na zemlji, to je uvek moguće, dejstvujući na rep A¹ uredjaja A, ugaono osciliranje poslednjeg tako da osa A² bude horizontalna.

Sl. 9 i 10 pokazuju, kao primer jedno od srestava za to regulisanje. Poluga B¹ vezana je na zglog za nekretnu tačku B² repa A¹. Ona je s druge strane vezana za osovinu nošenu prstenom B³ za sticanje, koji može kliziti ili se uhočiti, povoljni, na pr. duž noge 22. Obrnuti uredjaj se tako isto može upotrebiti. Poluga B¹ sastavljena je iz šupljeg rukava i dve šipke izlozane u suprotnom smislu. Obrtanje šupljeg rukava u jednom smislu ili drugom omogućava produženje ili skraćenje dužine poluge B¹.

Pomerajući — radi važnih oscilacija — prsten B³ duž noge 22, radi definitivnog podešavanja, dejstvujući na dužinu poluge B¹ oscilira rep A¹ i uredjaj A oko jednog ili više zglobova 23. Dakle uvek je moguće osovinu A² vratiti u horizontalan položaj, što se postiže čitanjem pokazivanja na nivou nošenom od strane uredjaja A ili aparata za nišanje C.

Ako se na pr. kod sl. 9 i 10, misli na pripravljanje za dejstvo, onda je očvidna korist od vraćanja osovine A² u horizontalan položaj. Osim dobre stabilnosti oruđa u svim slučajevima je tako isto osigurana vertikalnost optičke ose aparata za gadjanje C, pošto je konstruktivno ova optička osa normalna na osovinu A². Na ovaj se način izbegavaju greške u nišanjenju i nenormalna skretanja, koja će biti opažena za vreme gadjanja, naročito sa orudjima za gadjanje u krivoj liniji, aко optička osa aparata za gadjanje nije bila paralelna ravni gadjanja (vertikalna po definiciji).

Postavljanje za paljbu na strmom terenu, na pr. sa dvonožnim lafetom sa utvrđenim razmicanjem, ranije upotrebljivani tip šematički je pokazan na sl. 11.

U ovom slučaju aparat za gadjanje C može se utvrditi, pomoću uredjaja za odvajanje usled inercije, na kariku D za

stezanje lafeta na cevi. Aparat C se može koncentrično pomerati u osi cevi; da bi se dobila vertikalnost njegove optičke ose ali pošlo osovina A² nije horizontalna, svaka promena ugla gadjanja (zbog menjanja daljine) stvara bočno skretanje cevi i skretanje od pravca nišanjenja. Tako isto svaka promena gadjanja u jednom pravcu menja i ugao gadjanja i, time menjaju više ili manje daljinu nošenja. Dakle pod ovim uslovima nije zgodno regulisati gadjanje na jedan odredjen objekat.

Da bi se ovo izbeglo neophodno je vaspustaviti horizontalnost dela lafeta, koji skupa čini kolevku cevi (slično poznatoj kod topa od 75 mm, a ne da se dejstvuje na sam aparat za nišanje, što daje samo približne rezultate).

Po pronalasku, ovo dejstvo na jedan deo lafeta vrši se prostim i zgodnjim uređajem, koji je pokazan na nacrtu samo kao primer izvodjenja.

Poluga B¹ može se zameniti na pr. zupčastim sektorom ili tome slično; oba zgloba 23 mogu se zameniti jednim jedinim zglobom bez promene principa ljuštanja uređaja A, čiji se oblik i raspored mogu tako isto menjati. Poluga B¹ može, po potrebi, biti deo jedne od nogu iiii jednog od pomerača, koji drže uređaj A.

Artillerisko poboljšano oruđe po pronalasku se može postaviti na točkove, pri čem se noge zamenjuju sa dva povlekača.

Sl. 12 i 12a pokazuju jednonožni lafet po pronalasku odredjen na pr. za instalaciju na platformi za automatsku vuču.

Ceo lafet se može kretati oko ose x-x Osciliranje, za vraćanje u horizontalnost osovine A², dobija se dejstvom na ručice B³ da bi se produžila ili skratila poluga B¹ koja se okreće oko osovine B⁰ povlačeći nogu A' koja se okreće oko zgloba 23.

Poluga vrste B¹ pokazana na sl. 8 i 9 i vertikalno postavljena, mogla bi tako isto služiti za vaspustavljanje horizontalnosti osovine A².

Za sva oruđa na točkovima ili tome slično, postavljanje u horizontalan položaj može se tako isto dobiti na pr. pomoću zupčanika, koji ugaono pomera jedan deo vezan kruško za uređaj, koji obrazuje kolevku topa i, ako treba, nosi organ za paljbu u vidu košenja i nišanje u pravcu, pri čem zamenjuje deo A iz gore opisanih uređaja.

Pri upotrebi aparata za nišanje sa utvrđenim položajem na relativno lakom oruđu sa krivolinskrom paljbom i bez kočnica, mora se izbegavati da se pomenuti aparat ne ošteći za vreme pucanja. Dakle to vreme nesme da trpi nikakva

nagla vučenja sa strane cevi ni u trenutku trzanja ni u momentu odskakivanja cevi usled uticaja elastične reakcije zemlje.

Jedno rešenje bi bilo u tome, staviti cev, prosto bez stezanja, na lafet pomoću jednog olučastog nosača, koji je člankasto ulvrdjen za kolevku. Ovo rešenje je nepotpuno jer ono ne isključuje opasnost od propinjanja cevi za vreme pucanja pod velikim uglovima.

Da bi se cev održala na lafetu može se upotrebili: ili jedna nekrētna karika za stezanje, ili pokretna karika, koja se može kretati pomoću valjaka ili lopti na cevi. Održavanje cevi na lafetu posredstvom ovih sistema karika obezbedjeno je jednim „razdvojnikom“ koji omogućava da se istkoristi inercija lafeta, da bi se izbeglo pomeranje njegovo od strane cevi za vreme paljbe.

Po pronalasku cev trpi samo slaba kretanja vrlo male amplitude i vrlo kratkotrajna iz sledećih razloga:

1. Za vreme trzanja, nju drži dosla prostorno postolje, koje je čvrsto utvrđeno u zemlji koja plastično prima napone.

2. Za vreme vraćanja postolja i cevi usled uticaja elastične reakcije zemlje, povratna kretanja oba ova dela, pošto su vezana bivaju istovremeno i cev ne skače što je opaženo pri upotrebi postolja, koja nisu vezanja sa cevi.

„Razdvojnici“ opisani gore kao primer dovoljni su da učine nekrētnim lafet za vreme paljbe, što pak dopušta upotrebu nišanske sprave sa velikom precizijom.

U sl. 13 cev T topa drži se u položaju u karici U posredstvom jedne ili više opruga R, koje su podešeno postavljene tako, da obrazuju razdvojnik. Ovaj uređaj može se tako isto obrazovati od jedne ili više opruga oblika V, koje vezuju pokretnu kariku, koja je sastavni deo nosača za čvrst sistem spoja, koji je deo cevi, što pak obezbeđuje najbolju podlogu i najbolje vodilo za cev T u odnosu na nosač.

Sl. 14 pokazuje razdvojnik obrazovan od karike L, koja se pomera po cevi T pomoću valjaka ili lopti M, opruga R¹ i R² koje stoje izmedju odbojnika O i O¹ cevi i prstenova P i P¹ koji se pomeraju na cevi. Ove opruge obezbeđuju vezu izmedju cevi T i nosača S i rade prema potrebi prema zadnjoj ili prednjoj strani, radi oslobođenja nosača od kretanja cevi T, koja su više ili manje velika i brza.

Opruge R¹ i R² umesto da se postave oko cevi T, mogu biti postavljene pod uglom ili paralelno prema osi cevi i biti manjih dimenzija nego što se vidi na sl. 14. One se mogu zameniti zatim svakim uređajem, koje vrši istu ulogu razdvojnika

4. j. kao usporavač na pr. pneumatični ili oleo-pneumatični klipovi, gumeni delovi i t. d. koji rade pri vučenju (istezanju) ili sabijanju ili pri jednom i drugom, istovremeno ili sukcesivno, da bi se dobio sličan rezultat ili isti, koja omogućava prilagodjivanje na orudju nišanske sprave, i bilo na lafetu bilo na samoj cevi, pri čem je razdvojnik u ovom poslednjem slučaju postavljen izmedju same cevi i nišanske sprave.

Iz gornjeg se vidi, da upotreba postolja i uredjaja, usporivača kretanja o kojima je bilo reči gore, dopušta primenu preciznišanske srate, koja ima na pr. — što je slučaj kod poljske artilerije — naprave za gadjanje u rednom pravcu za gadjanje u vis, kao i zarovni pomoću kojih se provjerava horizontalnost.

Odnosno same cevi, ista može biti potpuno cilindrična sa velikom tačnošću, pri čem se zadnji deo prvenstveno uštavljuje spolja na donji deo cevi, te na taj način obrazuje prsten. Cev naravno može biti glatka ili snabdevena sa olucima.

Paljenje se dobija po principu auto perkusije, pri čem se udarac može regulisati, da bi po volji gušio auto-perkuziju. Udarac se stavlja u rad podesnim mehanizmom. Osim toga se može upotrebiliti i svaki drugi poznati sistem za paljenje, što zavisi od okolnosti.

Po sebi se razume, da se na pokazanim uredjajima, koji su opisani kao primer mogu činiti konstruktivna preinačenja a da se ipak ne izadje iz granice prona-laska.

Patentni zahtevi:

1. Poboljšanja kod topova koji prate pešadiju naznačena time, što je postolje za stavljanje topa u dejstvo obrazovano od jedne površine, čija je jedna ili više ivica povijena, da bi se stvorio ankeri kljun, pri čem postolje ima ispučenja i rebra za pojačanje, koja čine poprečne kljunove za utvrđivanje.

2. Poboljšanja po zahtevu 1, naznačena time, što je uredjaj za utvrđivanje donjeg dela cevi na postolju automatsko i ima ležišta ili šuplje suporte predvidjene u

jednom delu, koji je vezan sa postoljem i prvenstveno stepenasto izradjen, shodno osi gadjanja pod raznim uslovima, pri čem ova ležišta ili suporti primaju loptu nošenu od zadnjeg dela cevi, koja pak lopta može ležati u svakom suportu.

3. Poboljšanja po zahtevu 2, naznačena time, što automatski uredjaj za utvrđivanje zadnjeg dela cevi ima ležišta ili bočne izdubljene suporte.

4. Poboljšanja po zahtevu 2 ili 3, naznačena time, što opruge podesnog naponu drže u ležištu loptu zadnjeg dela cevi.

5. Poboljšanja po zahtevu 1, naznačena time, što je ljljaška ili nišanska sprava postavljena na nozi ili nogama lafeta ili na postolju pomoću zglobova, a s druge strane vezana za jednu od nogu ili postolje uredjaja za regulisanje, koja dopušta menjanje nagiba.

6. Poboljšanja po zahtevu 5 naznačena time, što je naprava za regulisanje nagiba obrazovana od šapa promenljive dužine, koji je pak načinjen od jednog ili više zavrtnja, koji rade sa izlozanim rukavom ili ručicom.

7. Poboljšanja po zahtevu 5, naznačena time, što ima uredjaj uključen izmedju cevi i lafeta, ili izmedju cevi i nišanske sprave, kao i kariku ili tome slično, koja opasuje cev, a tako isto i usporivač povlačnog kretanja, koji vezuje cev za kariku.

8. Poboljšanja po zahtevu 7, naznačena time, što je karika nekretna pri čem se stezanje cevi vrši pomoću opruga radialno rasporedjenih, koje obrazuju usporivač povlačnog kretanja.

9. Poboljšanja po zahtevu 7, naznačena time, što se karika pomera na cevi na pr. pomoću valjaka ili lopti, pri čem su rasporedjene spojne opruge za cev i kariku koncentrično prema cevi.

10. Poboljšanja po zahtevu 7, naznačena time, što je usporivač povlačnog kretanja obrazovan od jednog pneumatičnog ili oleo-pneumatičnog klipa ili gumenog komeda, koji radi ili pri istezanju ili pritisku ili pri jednom i drugom istovremeno ili sukcesivno.

Fig.9

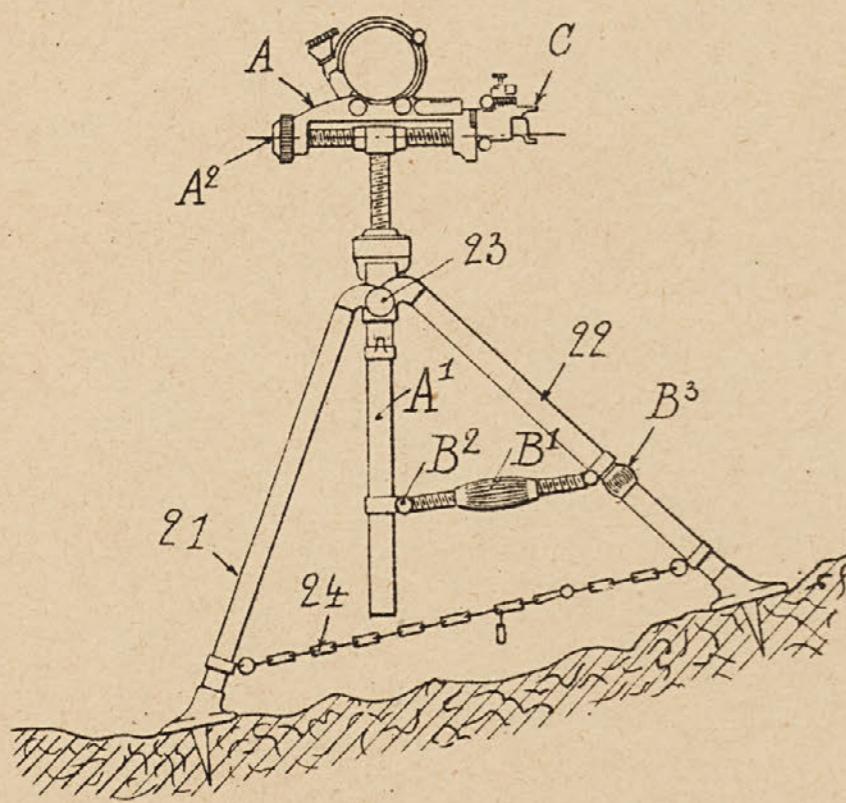

Fig.10

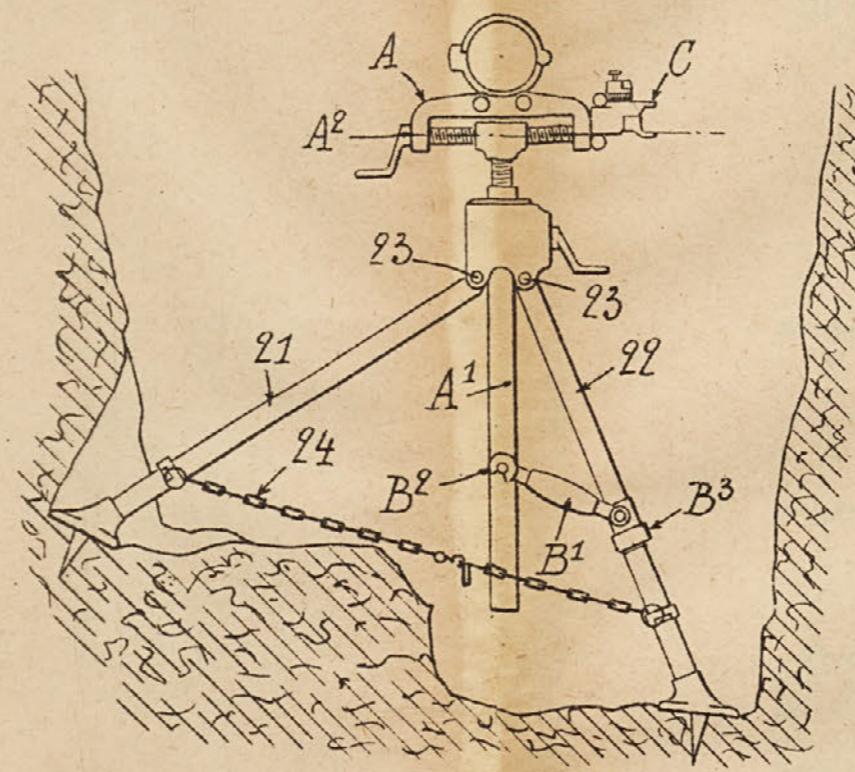

Fig.11

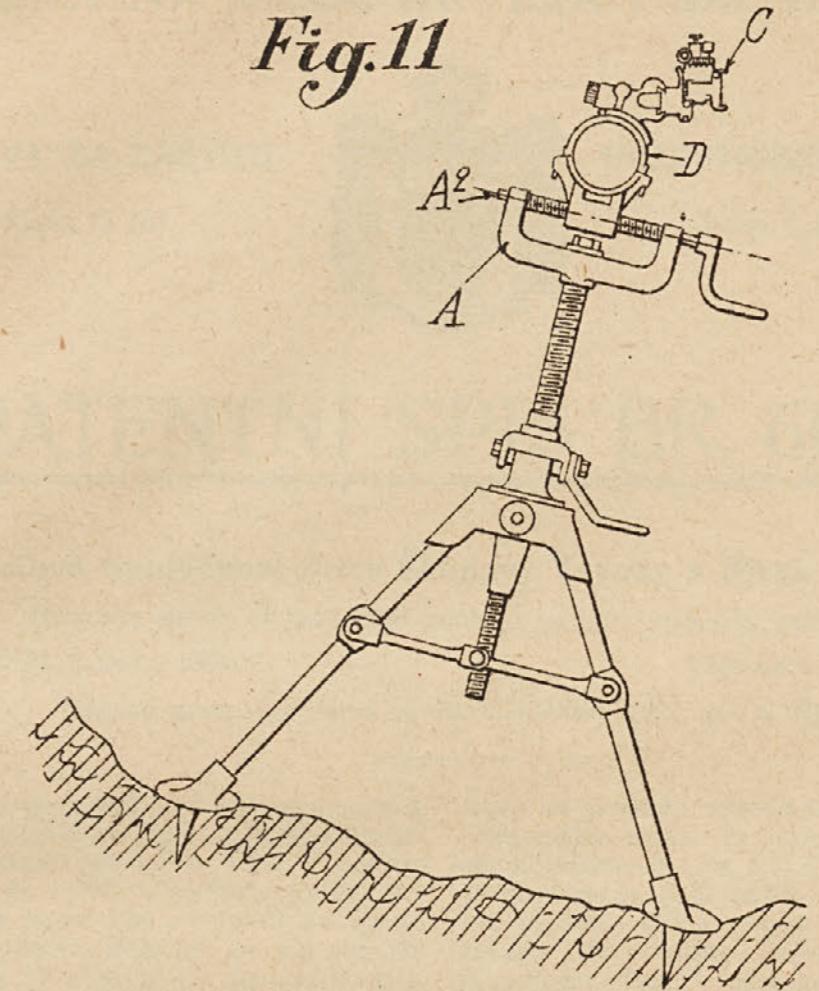

Fig.12

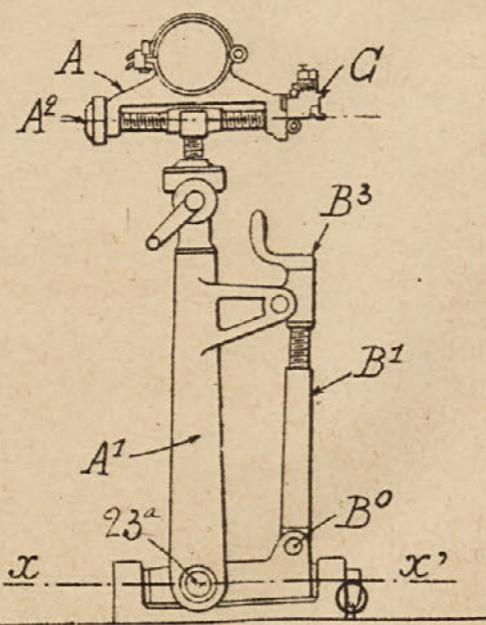
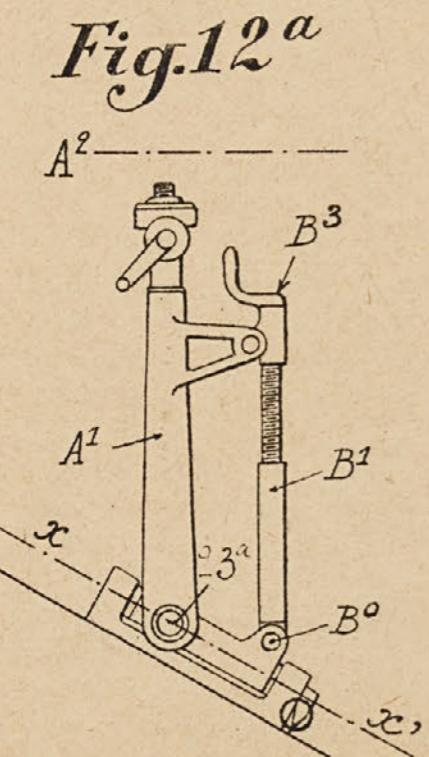

Fig.13

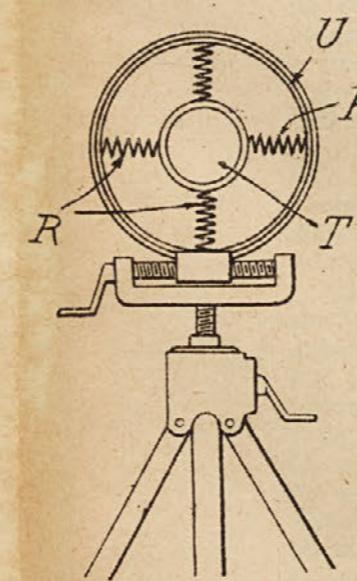

Fig.14

